

ნათია გორგაძე

სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრი

ინფორმაციის გამოყენება კითხვის უნარების განვითარებისთვის

აბსტრაქტი

მოსწავლეების კითხვის უნარების განვითარებაზე მუშაობის ტრენინგების კვლევით (რომელიც ეუთოს ეროვნულ უმცირესობათა უმაღლესი კომისრის ოფისის დაფინანსებით განახორციელა სამოქალაქო ინტეგრაციისა და ეროვნებათშორისი ურთიერთობების ცენტრმა), გთავაზობთ ინფორმაციების შესახებ მოკლე სტატიას, რომელიც საშუალებას მოგცემთ, დაინახოთ, რატომ შეიძლება ინფორმაციები მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი გახდეს წიგნიერების განვითარებისათვის. მეტი სიცხადისათვის, ერთ მაგალითზე ასევე გთავაზობთ მოსწავლეებთან ინფორმაციებით მუშაობის, ჩვენი აზრით, ეფექტურ მეთოდს.

რა არის ინფორმაციი და რატომ მიგვაჩნია, რომ იგი საკმაოდ საინტერესოა მოსწავლეებთან მუშაობისას?

უდავოა, რომ რომ ინფორმაციის ვიზუალიზაცია და კომუნიკაცია 21-ე საუკუნის წიგნიერების აუცილებელ კომპონენტებს წარმოადგენენ.

ინფორმაციი გრაფიკების, ნახატებისა და ტექსტის ერთობლიობაა, რომელიც ადამიანებს აწვდის ინფორმაციას კომპლექსურ საკითხებზე. ამგვარი საკითხების გაგება მხოლოდ ტექსტური ფორმატით, სხვადასხვა მიზეზის გამო, საკმაოდ რთულია. ეს სირთულე კი რამდენიმე ფაქტორით შეიძლება იყოს გამოწვეული. განვიხილოთ ორი, ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი.

1. საკითხის კომპლექსურობა - სირთულე გამოწვეულია ვრცელი მასალის ერთიანად გადმოცემისა და განმარტების აუცილებლობით ან სურვილით. ეს კი დიდი რაოდენობის ინფორმაციის მოპოვებას, გააზრებასა და დამუშავებასთან არის დაკავშირებული.

2. აუდიტორიის არასაკმარისი მზაობა, რომლისთვისაც რთულია მიიღოს საჭირო ინფორმაცია ტექსტური ფორმით, რაც ვრცელ ინფორმაციასთან მუშაობის არასაკმარისი გამოცდილებით, ენობრივი სირთულეებით, არასრული წინარე ცოდნით და სხვა უამრავი ფაქტორით არის განპირობებული.

სწორედ ამ შემთხვევაში, ინფორმაციების მნიშვნელობა შემდეგ ასპექტებში გამოიხატება:

- ის წარმოდგენს ვიზუალურ, თვალსაჩინო განმარტებას, რომელიც გვეხმარება გარკვეული საკითხები მარტივად გავიგოთ და მიღებული ცოდნა ეფექტურად მოვიხმაროთ.
- ძლიერი ვიზუალური დატვირთვის მიუხედავად, შეიცავს სიტყვებსა და ნახატებს დინამიური, ლოგიკური თანმიმდევრობით;
- იძლევა ძალიან კონკრეტულ და სხარტ დებულებებს, რომლებიც შეიძლება არ დავაკავშიროთ სხვა საკითხებთან და შესაბამისად, დამოუკიდებლად მივიღოთ განმარტება კონკრეტული საგნის / მოვლენის / მიმართულების შესახებ;
- შესაძლებლობას იძლევა, დამალული თუ უხილავი ინფორმაცია გამოიტანოთ სინათლეზე;
- იმგვარადაა დაგეგმილი, რომ საშუალებას იძლევა, საკითხის სწრაფი და თანმიმდევრული გააზრება მოხდეს;
- და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, ის უნივერსალურია, ყველასთვის ერთნაირადაა გასაგები და, შესაბამისად, ნაკლებად არის დაკავშირებული აუდიტორიის კულტურულ მეობასთან.

ყველა ამ თვისებიდან გამომდინარე, ინფოგრაფიკების გამოყენება საკლასო ოთახში საკმაოდ ეფექტურად არის შესაძლებელი. ამოცანები, რომელთაც ინფოგრამები შეიძლება შეიცავდნენ, პირობითად სამად შეიძლება დაიყოს:

1. ინფოგრაფიკები, როგორც ინფორმაციის ძირითადი წყარო,

- რომელიც მოკლე, სხარტი დებულებების ან დასკვნების სახითაა მოცემული;
2. წიგნიერების სასწავლო ვიზუალური და კრიტიკული ინსტრუმენტი, სადაც კრეატიული და შემოქმედებითი აზროვნებაა წახალისებული;
3. ეფექტური საშუალება სტუდენტებისათვის, გამოთქვან საკუთარი ვარაუდები და და მოისმინონ მეგობრების აზრები...

საგულისხმოა, რომ ინფოგრაფიკების საშუალებით, მათი სპეციფიკიდან გამომდინარე, მოსწავლეს უვითარდება რიცხვების, სიტყვების, გრაფიკებისა და ნახატების ერთმანეთთან დაკავშირებულად აღქმისა და გამოყენების უნარები. გარდა ამისა, ინფოგრაფიკები მნიშვნელოვან გავლენას ახდენენ მოსწავლის მიერ მონაცემთა და ინფორმაციის დამუშავებისა და ანალიზის უნარების განვითარებაზე. ინფოგრაფიკები განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მოსწავლის გააზრების უნარის განვითარებისათვის, რადგან:

- აკეთებს დემონსტრირებას, თუ რამხელა მნიშვნელობა ენიჭება საკვანძო სიტყვებს სრული ინფორმაციის გამოსახატავად, შესაბამისად, ავითარებს სხარტი გამოხატვის, რეზიუმირების უნარებს.
- აძლევს მოსწავლეს სივრცეს და წარმოადგენს ერთგვარ გამოწვევას, რომ მან მოვლენებისა და ფაქტების

ინტერპრეტირება მოახდინოს და საკუთარი ხედვა სხვებსაც გაუზიაროს, რაც სხვისი ნააზრვეის მოსმენასა და შეფასებასაც მოიცავს.

- მკაფიოდ გამოხატავს და მოსწავლის აზროვნებაში ამკვიდრებს ისეთ კონცეპტუალურ ჩარჩოებს, რომლებიც მიზეზ-შედეგის, პრობლემა - გადაწყვეტის, კლასიფიკაციის, შედარებისა და დაპირისპირების, ფაქტებზე დაფუძნებული რეზიუმირების კონსტრუქციებისაგან შედგება.
- გარდა ამისა, ინფოგრაფიკები წარმოადგენენ არაჩვეულებრივ, მკაფიო, ექსპრესიულ და ემოციურ მაგალითს მოსწავლეებისათვის, თუ როგორ შეიძლება უზომოდ დიდი რაოდენობის განსხვავებული ინფორმაცია ერთმანეთთან იყოს დაკავშირებული და კომპლექსურად გადმოცემული.

ცხადია, ჩნდება კითხვა, თუ რამდენად რელევანტურია დაწყებითი საფეხურის მოსწავლისათვის მსგავსი ტიპის ამოცანების დასახვა, განსაკუთრებით კი, როდესაც საქმე არამშობლიურ ენას ეხება. საკუთარი არგუმენტების დასაცავად, აქვე გათავაზობთ სადემონსტრაციო, ძალიან მარტივ ინფოგრაფიკს და მასზე მუშაობის რამდენიმე მეთოდს. აქვე წინასწარ მინდა განვმარტო, რომ მსგავსი ტიპის მუშაობა არ არის აუცილებლად და მაინცდამაინც ერთი

გაკვეთილის ფარგლებში დასაგეგმავი. ამოცანები ნელ-ნელა, ეტაპობრივად და ძალდაუტანებლად უნდა იქნეს შეტანილი საკლასო ოთახში და გაკვეთილის მხოლოდ გარკვეულ, კარგად გააზრებულ და განსაზღვრულ პერიოდს მოიცავდეს.

„რომელი ცხოველია საუკეთესო დედა?“ - ძალიან მარტივი, საბავშვო ინფოგრაფიკია. თუმცა, იგი ინფოგრაფიკის ყველა მახასიათებელს შეიცავს. ნახატებზე ცხოველები და მათ ნაშიერები; ტექსტი - თითოეული ცხოველის დასახელება; რიცხვები, რომლებიც პროცენტულად აჩვენებს თითოეული ცხოველის დედობრივი ზრუნვის ხარისხს და ბოლოს, პროცენტების გრაფიკული გადანაწილება.

როგორ ვიმუშაოთ ინფოგრაფიკით?

ერთი ვარიანტია:

1. მუშაობის საწყის ეტაპზე ვიყენებთ ინფოგრაფიკს და ბავშვებს „ვამზადებთ“ დედისა და მისი ნაშიერის ურთიერთობაზე სამუშაოდ.
2. ბავშვებს ვყოფთ ჯგუფებად ან ვაწყვილებთ და ვურიგებთ თითოეულ მათგანს შესაბამის ცხოველთან დაკავშირებულ წინასწარ მომზადებულ ტექსტებს. ტექსტები ინფორმაციული ხასიათისაა და რამდენიმე მარტივი წინადადებით ახასიათებს დედა ცხოველის მიერ საკუთარ ნაშიერზე ზრუნვას, მის დამოკიდებულებას.

3. ბავშვები ჯგუფში ან წყვილად მუშაობენ საკუთარ ტექსტებზე, რაც ტექსტებში მოცემული მასალის გააზრებას მოიცავს. აქტიუობისათვის გარკვეული დრო უნდა გვქონდეს გათვალისწინებული.

ჯგუფებს/წყვილებს რიგრიგობით ვაძლევთ ინსტრუქციული კითხვის შესაბამის მხარდაჭერას. ბავშვებს ვთხოვთ, ჯგუფში/წყვილში ჩამოაყალიბონ ერთი წინადადება, რომელიც ყველაზე საინტერესოდ / მნიშვნელოვნად მიიჩნიეს ტექსტში. (რეზიუმირება)

4. ტექსტებზე მუშაობის შემდეგი ეტაპი მთელ კლასში მუშაობით იცვლება. მასწავლებელი ბავშვებს თითოეული ცხოველის ნაშეირისადმი ზრუნვის ხარისხის გამომხატველ პროცენტს აცნობს და მეტი თვალსაჩინოებისათვის ბავშვებს პროცენტულ მაჩვენებელს წრეზე წილობრივი მაჩვენებლით უთითებს.

ამავე დროს, ამოცანიდან გამომდინარე, ბავშვებს ვთავაზობთ მზა კონსტრუქციებს, დაფაზე ან პლაკატზე, რომლებიც მათ საკუთარი არგუმენტების/დამოკიდებულების გამოსატყაში და საკუთარი პოზიციის დაცვაში დაეხმარება. მაგალითად:

ანალიზი

„ღორი უკეთესი დედაა, იმიტომ რომ...“
„მაიმუნი კიდევ უფრო კარგი დედაა, იმიტომ რომ...“

„სპილო საუკეთესო დედაა, იმიტომ რომ...“

ბავშვები საკუთარ, წინასწარ მოცემულ არგუმენტებს, მზა კონსტრუქციების საშუალებით რიგრიგობით აგებენ.

მოსწავლეების მიერ არგუმენტირების მზა კონსტრუქციებით აგებას მასწავლებელი კითხვების დასმით წაახალისებს.

„რატომ გგონია, რომ ღორი უკეთესი დედაა?“

„რატომ გგონია, რომ მაიმუნი კიდევ უფრო კარგი დედაა?“ და ა.შ.

შედარება

„ღორი უკეთესი დედაა, ვიდრე მაიმუნი“;
„მაიმუნი უკეთესი დედაა, ვიდრე...“

კლასიფიკაცია

კონსტრუქციები „უფრო - ვიდრე - ყველაზე“ კლასიფიკაციის შემთხვევაშიც შეიძლება გამოვიყენოთ. თუმცა, ბავშვებს „სიკარგის“ კლასიფიკაციის საშუალება მივცეთ – ახლა უკვე პროცენტული მაჩვენებლის მიხედვით.

„სპილო საუკეთესო დედაა. მას ყველაზე მაღალი შეფასება აქვს.“

„ძროხა, რვაფეხა, კატა და ქათამი ერთნაირია. მათ ერთნაირი შეფასება აქვთ.“

არგუმენტირება

„შენ რატომ გგონია?“
„შენ რატომ არ გგონია?“

რეზიუმე

„ესე იგი“
„შეეთანხმდით“

კითხვის უნარების განვითარების სპეციფიკური ამოცანებია:

1. **ლექსიკა** - ცხოველთა დასახელებები და ზმნები, მაგალითად, ეფერება, ზრუნავს, კვებას, ა.შ. ასევე, ე.წ. „ტრანზიტული“ სიტყვები და ფრაზები - ვიდრე, უფრო ყველაზე და ა.შ.
2. **დეკოდირება** - სიტყვისა და ხატების ერთმანეთთან დაკავშირება.
3. **გააზრება** - ანალიზი, შედარება-შეპირისპირება, კლასიფიკაცია, არგუმენტირება, რეზიუმე.

ეს ინფორმაციები ძალიან მარტივი და თვალსაჩინო მაგალითს წარმოადგენს. ცხადია, შესაძლებელია, ინფორმაციები უფრო მოცულობით ტექსტურ მასალას მოიცავდეს, ნახატები მეტ ინფორმაციას გამოხატავდეს. ამ მოკლე სტატიის წერის დროს იმაზეც კი ვიფიქრე, რამდენად სწორია, დედის აკარგიანობის საკითხის დაყენება მოსწავლეებთან დაწყებით კლასში.

თუმცა, ისევე და ისევე, ეს ინფორმაციები მხოლოდ სადემონსტრაციო ხასიათს ატარებს და რეალურად ბევრად უფრო საინტერესო, მრავლისმომცველი და გამომწვევი ამოცანების დასმის შესაძლებლობას იძლევა.

ამ მაგალითის მიხედვითაც შეიძლება იმის ჩვენება, რომ გააკეთილებს გარკვეული სერიის შემდეგ, კონფერენციის, დასკნითი გაკვეთილის დროს, ასევე ეფექტური იქნება ინფორმაციების გამოყენება. ასევე, შესაძლებელია, მოსწავლეების ინტერესის გაღვივებისათვის ინფორმაციები ერთგვარ შესავალ ნაწილად გამოვიყენოთ მუშაობის პროცესში.

ასევე, ეფექტურად მიმაჩნია, თუ მოსწავლეებს თავად ამუშავებთ ინფორმაციების შექმნაზე. ეს მათთვის კრეატიული, შემოქმედებითი პროცესია და უამრავი სხვადასხვა მეთოდის გამოყენების საშუალებას იძლევა.

Natia Gorgadze

The Center for Civil Integration and Inter-Ethnic Relations (CCIIR)

Tbilisi State University

Use of Information Graphics to Develop Reading Skills

ABSTRACT

The article aims to present the training results conducted by The Center for Civil Integration and Inter-Ethnic Relations (CCIIR) with financial support of OSCE High Commissioner on National Minorities. The training included the issues of how information graphics (infographics) can improve reading skills and provide development of literacy in the schoolchildren. For more cleanliness in the article will be presented a sample of the teaching with infographic materials, as one of the useful and effective methods to develop literacy through the learners.